

Економски лидер у региону, једна од најотпорнијих привреда Европе током пандемије ковида 19, Србија је привредна локомотива западног Балкана, сматра Ентони Ф. Годфри, амбасадор САД у Србији. Главни погон те локомотиве је интелектуална снага, стога је потребно уложити много енергије да се заустави одлив мозгова и створе услови за дугорочни привредни раст како би млади људи овде градили своју будућност, у градовима Србије, а не у Франкфурту, Бечу или Чикагу, истиче Годфри. Америка притом стопроцентно подржава стратешки циљ Србије да се придружи Европској унији и спроведе све неопходне реформе на том путу.

Истовремено, САД већ годинама подржавају процес који води ка свеобухватном и обавезујућем споразуму о нормализацији између Косова и Србије, заснованом на међусобном признању, истиче амбасадор САД у Србији. Према његовим речима, многи елементи Вашингтонског договора иду у прилог овим циљевима, те ће администрација Џозефа Бајдена наставити да те елементе третира као приоритете.

Нека од питања најбоље је решавати кроз дијалог предвођен Европском унијом, САД су спремне да тај процес подрже најбоље што могу, али решења за западни Балкан морају доћи са западног Балкана, наглашава Годфри. САД су спремне да раде са ЕУ и подрже озбиљан дијалог – како у Босни и Херцеговини, тако и са Србијом и Косовом.

У међувремену, америчке фирме већ су инвестирале не мање од четири милијарде долара у Србији и запошљавају око двадесет хиљада људи. Фирме из САД наставиће да исказују интересовање за сјајне инфраструктурне пројекте у Србији, најавио је амбасадор САД у Србији.

Интервју са амбасадором Годфријем, уприличен је иначе уочи виртуелне посете Србији Дејвида де Фалка, заменика помоћника америчког министра трговине за Европу и Евроазију, 25. маја.

Да ли Србија према вашем мишљењу може да буде привредна локомотива западног Балкана?

Србија већ јесте привредна локомотива западног Балкана. Такође, доказала се и као једна од најотпорнијих привреда Европе током протекле године и пандемије ковида 19. Иако су географски положај и природна богатства свакако важни, главни погон те локомотиве је интелектуална снага. Не бих да претерам са метафорама, али да тај воз не би исклизнуо из шина, потребно је уложити много енергије да се заустави одлив мозгова и створе услови за дугорочни привредни раст. Кључ за то је помоћи Србији да се интегрише и на крају учлани у највећу и најуспешнију економску и политичку унију, а то је Европска унија. Приступни процес је тежак, у то нема сумње, али реформе које су са њим повезане помоћи ће привреди да настави да јача, што ће уверити младе људе да своју будућност граде у градовима Србије, а не у Франкфурту, Бечу или Чикагу.

Како бисте оценили економски значај успостављана „мини-шенген” зоне за процес даљих унутаррегионалних и ЕУ интеграција?

Просто речено, повољно пословно и тржишно окружење може помоћи да се превазиђу политичке разлике. То видимо широм Европе. Логично је интензивирати трговину са својим суседима. Интегрисан регионални економски простор је веома добар за Србију као економског лидера региона. Сједињене Државе у потпуности подржавају иницијативе за повезивање привреда овог региона јер оне могу донети напредак и у другим областима и учинити регион атрактивнијим за светске пословне кругове. У циљу промовисања трговине и инвестиција, ми ћемо већ 25. маја организовати виртуелну посету заменика помоћника америчког министра трговине за Европу и Евроазију,

Дејвида де Фалка, и његове виртуелне састанке са највишим српским представницима.

Да ли су значајне инвестиције Кине и Русије на западном Балкану од почетка миленијума препрека за снажнији приступ инвестиција из САД? У периоду 2010–2019. америчке компаније уложиле су у Србију 508,1 милион евра, показују подаци Народне банке Србије. Да ли амерички инвеститори овде свесно уступају простор глобалним економским и трговинским ривалима?

Верујемо да су америчке фирме – при чему мислим и на оне које инвестирају преко подружница са седиштем у Европи – већ инвестирале не мање од 4 милијарде долара и запошљавају око двадесет хиљада људи у Србији. Србија је веома успешно створила инвестиционо окружење које је привлачно америчким фирмама. Па ипак, верујемо да још има простора за побољшања. Америчке пословне одлуке не диктирају ни политичке странке, нити влада у Вашингтону. Имао сам бројне сусрете са директорима фирми и могу рећи да они траже стабилно пословно окружење, предвидиве и јасне законске процедуре и добру инфраструктурну повезаност Србије са остатком Европе.

Какве економске последице има текући трговинско-царински рат између Америке и Кине на привреду Европе, западног Балкана и Србије?

Настојања Америке и ЕУ да се изборе за више паритета у трговинским односима са Кином, укључујући снажну заштиту људских права и животне средине, имаће трајне импликације по ланце снабдевања, а и трговинске и инвестиционе односе широм света. Коначно, Сједињене Државе теже ка фер и равноправним односима са свим својим трговинским партнерима, укључујући Кину, заснованим на међународно признатим принципима фер надметања. Очекујемо да такви односи укључе међусобно поштовање права интелектуалне својине, једнак приступ тржишту, транспарентне својинске односе при инвестирању, слободну тржишну утакмицу и безбедност електронских података. Поштовање тих међународно усвојених правила је кључно за одрживу и инклузивну глобалну економску добробит.

Вашингтонским споразумом прошле јесени утаначен је долазак Америчке развојне агенције (ДФЦ). Каква су очекивања Вашингтона од њеног деловања у наредном периоду?

Регионална канцеларија ДФЦ-а у Београду је и даље ту, а тим ДФЦ-а у Вашингтону активно ради са нашом амбасадом у Београду на реализацији програма усвојених прошле године, када је ДФЦ по први пут овде отворио своја врата. Поносан сам што сам са министром финансија Малим потписао нови америчко-српски Споразум о подстицању инвестиција, и то првог радног дана Бајденове администрације, да бисмо показали своју посвећеност и створили правни основ да ДФЦ може да ради у Србији. Ова најновија агенција Владе САД моћи ће да понуди широк избор финансијских производа како би охрабрила више улагања како америчких инвеститора, тако и оних из Србије и других земаља. Први пројекат ДФЦ-а у Србији који ће, надамо се, бити реализован крајем ове године, јесте програм банкарских гаранција за зајмове, у сарадњи са Министарством финансија и једним бројем комерцијалних банака у Србији. Тиме ће се обезбедити гаранције за зајмове микро, малим и средњим предузећима у Србији погођеним пандемијом ковида 19, укупне вредности од 400 милиона долара.

Сведоци смо да Приштина релативизује Вашингтонски споразум. Да ли је за актуелну администрацију САД споразум из Вашингтона још увек важећи?

Сједињене Државе већ годинама подржавају процес који води свеобухватном и обавезујућем споразуму о нормализацији између Косова и Србије, заснованом на међусобном признању, који води јачању њихових демократских институција и напредовању на путу евроинтеграција. Многи елементи Вашингтонских договора иду у

прилог овим циљевима

Оно што је договорено у Вашингтону је значајно и ми и даље желимо да се то спроведе у дело. Сједињене Државе већ годинама подржавају процес који води свеобухватном и обавезујућем споразуму о нормализацији између Косова и Србије, заснованом на међусобном признању, који води јачању њихових демократских институција и напредовању на путу евроинтеграција. Многи елементи Вашингтонских договора иду у прилог овим циљевима, поготово они који се тичу енергетске диверзификације, регионалне повезаности, одржавања мораторијума на нова чланства у међународним организацијама и нова „отпризнавања”, и проналажења и идентификовања несталих особа. Како сам током неколико последњих недеља рекао у разговорима са председником Вучићем и министром спољних послова Селаковићем, Бајденова администрација ће наставити да те елементе Вашингтонских договора третира као приоритетне. Сједињене Државе се слажу да је нека од питања најбоље решавати кроз дијалог предвођен Европском унијом и спремне су да тај процес подрже најбоље што могу.

Евроатлантске интеграције западног Балкана имају снажну подршку нове администрације у Вашингтону. Да ли САД планира да се придружи ЕУ у финансирању стратешких привредних и инфраструктурних пројеката у нашој земљи и подстакне нове? На пример, изградњу аутопута Београд – Вршац (граница са Румунијом) – Букурешт – Црно море.

Председник Бајден веома добро разуме значај стабилног и напредног Балкана, као и уједињене и слободне Европе. Ми стопроцентно подржавамо стратешки циљ Србије да се придружи Европској унији и све што треба да уради да би у томе успела. Наша помоћ кроз програме у самој Србији, као и наша јасна политичка подршка процесу проширења ЕУ на западни Балкан, помаже Србији да спроведе неопходне реформе и крене напред на свом европском путу.

Преко пројеката у сфери саобраћаја и инфраструктуре, Сједињене Државе дају пуну подршку настојањима региона западног Балкана да оствари и унутрашњу, и интеграцију са Европском унијом. Европска банка за обнову и развој (ЕБРД) –умногоме доприноси овим пројектима, а Сједињене Државе су највећи контрибутор ЕБРД-а. Надамо се да ће и америчке владине агенције попут ДФЦ-а и америчке Извозно-увозне банке, где год то буде могуће, такође дати своју подршку.

Србија од јесени планира изградњу гасног конектора Ниш–Димитровград ради прикључена на терминале ЛНГ у грчкој луци Александрополис. Да ли би амерички инвеститори могли имати интерес за финансирање изградње брзе пруге Ниш–Александрополис?

Диверзификација извора енергије је кључна за дугорочну стабилност и успех сваке привреде. Драго ми је што видим појачану свест о тој потреби код саговорника међу водећим представницима пословне заједнице и власти у Србији. Сигуран сам да ће америчке фирме наставити да исказују интересовање за сјајне инфраструктурне пројекте у Србији.

У последње време појавила су се четири „нон-пејпер” документа везана за будућност Босне и Херцеговине, као и Косова и Метохије. Има ли у овим документима предлога неких решена која су блиска ставовима актуелне администрације САД?

Жао ми је, али на сва питања о нечему што нису документи могу да вам понудим само нешто што није одговор. А сад озбиљно, Сједињене Државе доследно и јасно говоре да решења за западни Балкан морају доћи са западног Балкана. Грађани тог региона су с правом незадовољни овако спорим напредовањем. Ми смо спремни да радимо са Европском унијом и подржимо озбиљан дијалог, како у Босни и Херцеговини, тако и са Србијом и Косовом.

(Политика)